

26.726

Néplap

Szerkesztőség: Debrecen, Ferenc J.-út 28. II. em.

Kiadóhivatal: József kir. herceg-u. 16.

DEMOKRATIKUS NAPILAP

Előfizetési árak: Egy óra 750 P
Negyedévre 21- P
Félévre 40- P

NÉPGYÜLÉS

Ma, december 31-én d. e. 11 órakor az Arany Bika dísztermében
beszámoló az ideiglenes nemzeti gyűlésről

Szónokok:

Dr. Miklós Béla vezérezredes, miniszterelnök
Dr. Vásáry István pénzügyminiszter

Nagy Imre földművelésügyi miniszter
Dr. Valentiny Agoston igazságügyminiszter
a Nemzeti Bizottság.

Újesztendő

Amióta csak világ a világ, az emberiség az újesztendőktől mindig valamiféle újjászületést is vár. Az elmúlt esztendővel meghal a régi világ is, elpusztulnak, kikopnak azok a formák, melyek eddigi életünket irányították. Újesztendő küszöbén mindenki valami változást vár; milyen rideg, milyen merev és lekötött volna minden, ha nem dolgozna, élne bennünk állandóan a megújulásnak ez a reménye!

De később, mikor már belékerülünk az esztendő forgatagába, mindenki elfeledi azokat a nagy várakozásokat, melyeket az újesztendőhöz fűzött. Giccsé lesz a hit, frázissá a reménység. Rájönnek, hogy az újesztendő sem oldja meg a régi bajokat és bűnöket. Minden a régiben marad...

Az elmúlt esztendő nagyobbik része számunkra, magyarok számára, a szégyen, a szenvedés esztendeje volt. Az év végé felé azonban leomlott az a kártyavár, melyet bűnös vezetőink építettek, de romjai a magyar nép zömére hullottak. Éhes, rongyos, megzavart, kifosztott országot idejuttattak a német „szövetségesek”, idejuttattak nyilas csatlósaink. És mikor most, az újesztendő előtt megszáll az újjászületés reménye, sokan már eleve megfeddik magukat, mert emlékeznek rá, hogy mindig bíztak és reménykedtek ilyenkor és mindig csalódtak. Hányszor hallottuk tényleg felelős vezetőktől és „aranytollú” közíróktól, hogy az újesztendő, az elkövetkező időszak begyógyít minden sebet, megformál minden esőkevényt, hogy minden, minden jóra fordul.

A joggal bizalmatlanokhoz, a tapasztalatból kétkedőkhöz, a mérlegelő hitetlenekhez szólunk most, újesztendő első napján. Nem azért, hogy megindítsuk őket, hogy reméljenek valamit az

A nyugati német offenzíva első menete teljes kudarccal végződött

Folytatódnak a súlyos szövetséges légitámadások -- Budapesten tart a nagy küzdelem -- A szovjet seregek kijutottak a Pozsony felé vezető lapályra

A szövetséges és német hadijelentésekből, valamint a haditudósítók és rádiókommentárok összefoglalásaiból egybehangzóan kiténik, hogy a tervezett

nyugati német offenzíva első szakasza lezárult.

E harcok „az Ardennesi csata” néven fognak a történelemben szerepelni — mondja a londoni rádió hírmagyarázója összefoglalójában, melyben kétségteljesen megállapítja, hogy Rundstedt nagyszabású terve teljesen csődöt mondott.

A nyugati hadszíntér német főparancsnokának két lehetősége volt: vagy megkísérelte megállítani a szövetséges támadást a Siegfried-vonalban és ott folytatja az elkeseredett védelmet, vagy ellenlábasba megy át, hogy tehermentesítse a nagy német iparvidékre nehezedő terhelést és ha feltartóztatni nem is tudja, de legalább is késlelteti a Németország szíve ellen irányuló szövetséges támadást. Rundstedt igen nagy erőköt vont össze és váratlanul indította meg támadását, amely az első na-

ismeretlentől, hanem hogy meghirdessük nekik: elérkezett az a nap, amikor saját maguk foghatnak hozzá az újjáépítéshez, amikor tőlük függ, amikor rajtuk múlik a jövő menete. Nem a véletlen dönti le a régi világot, ha-

pokban kétségtelen sikerrel járt.

Számos amerikai csapatot sikerült elvagnia és a Meuse-folyót is megközeleltette. A sűrű köd védeime alatt hatoltak előre a német csapatok és az időjárás megakadályozta a szövetséges léghaderő nagyméretű bevetését.

A támadás első napjai után azonban a helyzet gyökeresen megváltozott. Az idő kitisztult és a szövetséges harci gépek döntő súllyal avatkoztak a harcokban.

De még súlyosabbak voltak azok a légitámadások, amelyek a németek utánpótlási vonalai ellen irányultak. Így csak egyetlen napon 2000 amerikai nehézbombázó támadta Kaiserslautern, Koblenz, Bonn pályaudvarait és a vasútvonalak műtárgyait, ugyanazon az éjszakán pedig Köln és München pályaudvarait. A szövetségesek e

minden képzeletet felülmúló légi offenzívájuk

során 293 repülőgépet vesztek. Ha azonban a léghaderő volt is az, amely a nyugati offenzíva

nem a nép. Nem a reménység buktatja meg és feszíti szét a szűknek talált kereteket, hanem a tett. Demokrácia: népi tett! A magyar demokrácia újesztendeje előtt nem várakozásokat, hanem építést hirdetünk.

irányát megfordította, akkor a siker jórészt a levágott és körüzárt amerikai helyőrségekre, melyek a végsőkig kitartva, lehetővé tették a léghaderő sikereinek realizálását. Különösen Bastogne a legfontosabb csomópont amerikai védőit illeti a legteljesebb elismerés, mert egy héten keresztül körülvárva, utánpótlástól, összeköttetéstől

elszigetelve a legsúlyosabb német rohamokkal szemben is kitartottak.

sőt a védekezés során a legnagyobb pusztítást végezték a támadó német katonák és hadigépek között. 31 tankot pusztítottak el és egyetlen napon 250 német foglyot ejtettek. Mialatt Bastogne époszba illő védői ezeket a harcokat folytatták, a dél felől segítségükre siető 3. amerikai hadsereg a várostól délkeletre átkelt a Sauren folyón és három helyen hídfőállást létesített. A környező helységeket megtisztították a németektől és végül

felmentették a város védőit.

Az a német támadó-ék, mely Seilles helységénél volt legközelebb a Meuse-folyóhoz, megállt az előrehaladás útján. A középben csak áll, de az ék két szélén már nyomják is vissza az ellentámadásba átment szövetséges csapatok. A kétségbeesett

émet terv tehát csődöt mondott.
Nem sikerült elérni a támadás közvetlen célját, Liège városát nem sikerült átkelni a Meuse-folyón.
Ilyen előzmények után a szövetséges és német hadijelentés már közli az offenzíva

első szakaszának lezárását
azzal, hogy a német támadás lendülete teljesen megtört és a szövetséges csapatok kivétel nélkül mindenütt megállították Rundstádt seregeit, sőt helyenkint le is vágták az előre merészkedett páncélos ékeket.

**Budapestben harrikád-harcok folynak
Eg a vár, a hidakat felrobbantották**

Moszkva, december 30. A szovjet csapatok benyomultak Budapest nyugati részeibe, ahol a belső kerületekben súlyos harrikádharok folynak.
Haditudósítók értesülése szerint a németek az összes hidakat felrobbantották, a Királyi Vár és Budapest nagyobb középületei lángokban állnak.
Budapesttől északra a szovjet csapatok éles harcokat folytattak a Duna kamucsalatának erdős-hegyes vidékein körülzárt ellenséges kötelek megsemmisítésére. Elfoglították:
Leányfalu, Tahitófalu, Dunabog-

Mi lesz a második menet? Várható, hogy Rundstádt nem adja meg könnyen magát, hanem a még rendelkezésre álló tartalékok bevetésével újabb támadó hullámot zúdít a szövetségesek állásai ellen.
Ma már azonban hiányzik a meglepetés ereje,

mely az offenzíva megindulása-kor döntő súllyal érvényesült. A második roham még nagyobb kudarcra fog járni és a német hadsereg súlyos áldozatokkal fog megfizetni azért a kísérletért, hogy késleltetni próbálja az elkerülhetetlen összeomlást.

Ágyút, Vízgrádót és Püspökszentlászlót.
A körülzárt csapatok hasztalan próbálják nyugat felé keresztülválni a gyűrűt, minden kísérletük hiábavalónak bizonyult. A szovjet csapatok szétzúzták az ellenséges osztagokat és a bekerítő gyűrűt még szorosabbra vonták. A nap folyamán elpusztult mintegy
2600 ellenséges katonára és tisztre, köztük 300 gépjárművel vagy megrongálódott 30 harckocsi és rohamlövész, a szovjet csapatok zsákmányoltak 32 ágyút, 11 páncélos és gépkocsit 30 tankmotort és 5 nagy hadrakétort.

Újabb szovjet sikerek Észak-Magyarországon

Moszkva, december 30. Ipolyágtól északra a szovjet csapatok súlyos harcok közepette nyomultak előre és elfoglaltak több helységet. Egy szovjet kötelek átkaroló mozdulatot hajtott végre és vértanulandóan megáldozta magát, majd szétvert egy német gyabogós zászlóját. 300 halott és sebesült német maradt a harcmezőn. A szovjet csapatok 18 gépjárműt és 4 aknavetőt zsákmányoltak.
Ipolyágtól dényugatra az ellenséges csapatok néhány nappal ezelőtt ellenállást kezdtek és át akarták vágni a szovjet csapatok észak felé vezető közlekedési vonalát. A szovjet gyalogos csapatok lendületes manővert hajtottak végre és behatoltak az ellenséges csapat mögötti területre.
Teljesen elpusztították a németek három gépesített ezredét, egy tüzérezredét és több más köteleket.
Csapás az utolsó két nap folyamán fel-

gyújtották, illetve megrongálták az ellenség 45 harckocsiját.
Az Ipoly és Garam között körülzárt ellenséges csapatok megsemmisítésére folytatott harcok során az orosz csapatok december 27-én és 28-án 6000-nál több német katonát és tisztet ejtettek foglyul. Az ellenség mintegy 5000 katonájának és tisztjének holtteste maradt a harc színhelyén.
A szovjet erők átkeltek a Garamon
Losoncól északra a szovjet csapatok előnyomulva elfoglaltak számos községet. Szovjet vadász és rohamrepülőgépek az arcvonalhoz vezető utakon szétzúzták az ellenség több autószerelőjét.
A szovjet csapatok a Garam és Duna összefolyásának közelében átkeltek a Garam folyón és a Pannonyra vezető úpályra érkeztek. Felszabadították Párkányvénát.

Visszavert német ellentámadások

London, december 30. A mai szövetséges hadijelentés újabb sikereket jelent az ardennei német háromszög déli és északi szárnyáról, valamint nyugati csücskéről.
A déli oldalon az amerikai 8. hadsereg 6 km-rel tört előre Bastogne-től északra és kiszélesítették a német állásokba vert éket.
Az ék nyugati oldalán Bastogne és St. Hubert között 3 helységet foglaltak el. A német háromszög nyugati csücskénél a szövetséges csapatok Maastól 18 km-re Rochefort határáig szorították vissza a németeket.
A németek ellenoffenzívájuk során hatalmas veszteséget szenvedtek emberben és páncélosokban egyaránt.
Monschau körzetében azonban még mindig két német páncélos hadsereg van a német háromszögben és a kód vissza-

térése ideig adhat Rundstádtnek új csapások előkészítésére.
E fronttól északra növekvő német járőrtevékenységet jelentenek. Tegnap német előőrsek sikertelen kísérletet tettek, hogy a Róhr folyón átkeljenek.
Dürenből északra és délre, Feljebb talmas veszteséget szenvedtek emberben szorították vissza a német ellentámadásokat.
A saarlauteni hídfő szilárdan szövetséges kézben van
London, december 30. A Saar-menti hídfőből a szövetséges csapatok visszavonása egyetlen fő veszteség nélkül ment végbe. Hollandiában a németek 8 bányán megpróbálták, hogy átkeljenek a Maas-folyóra, de a szövetséges ágyútűz visszatérésre kényszerítette őket. A szövetségesek a saarlauteni hídfőt szilárdan kezükben tartják.

A németek hadifoglyokat végeztek ki

Az amerikai külügyminisztérium jelenti, hogy az amerikai kormány erélyes tiltakozó jegyzéket juttatott el Németországhoz a svájci kormányon keresztül, mert tudomására jutott, hogy elfogott és lefegyverzett amerikai katonákat kivégeztek. A tiltakozó jegyzék egy Malmédy körzetében lefolyt legújabb incidensre vonatkozik, amikor 130 fogságba esett és lefegyverzett amerikai katona közül a németek tizenötöt kivégeztek.

katonákat kivégeztek. A tiltakozó jegyzék egy Malmédy körzetében lefolyt legújabb incidensre vonatkozik, amikor 130 fogságba esett és lefegyverzett amerikai katona közül a németek tizenötöt kivégeztek.

A külpolitika hírei

London, december 30. A londoni rádió részletesen ismerteti a „Néplap” közlése alapján az ideiglenes magyar kormány minisztereinek nyilatkozatait. Különösen kiemelt Gyöngyösi János külügyminiszter nyilatkozatát, hangsúlyozva, hogy Magyarország a Szovjetunió és a szövetségesek oldalán akar állni a hitleri zsarnokság elleni küzdelemben. Idézi továbbá a londoni rádió a magyar miniszterelnök, a belügyminiszter, a földművelésügyi miniszter és a honvédelmi miniszternek a „Néplap”-ban megjelent nyilatkozatait.
A moszkvai kormány a brit amerikai kormány jóváhagyásával átadta a bolgár hatóságoknak a volt kormányzótanács tagjait, Cyrill herceget, Filov volt miniszterelnököt és Milko...

Moszkvában 1945. december 30. A Pannonyon üdvözlő beszédében annak a reményének adott kifejezést, hogy egy francia szakszervezeti küldöttség rövidesen ellátogat Moszkvába.
Halálra ítélték Berau francia újságíró, aki a megszállás alatt német propagandát terjesztett.
A római rádió jelentette, hogy a német és olasz kormány között egyezmény jött létre, amely szerint Norvégia és Olaszország újra felveszi a diplomáciai kapcsolatokat. A diplomáciai képviselők rövidesen ki fogják nevezni.
A szabad jugoszláv rádió hírei szerint a németek felkészültek Zágráb hidainak felrobbantására. A főposta, a tudományos akadémia alá már aknákat helyeztek el.

London, december 30. Churchill és Eden visszaérkezett görögországi utjáról. Beszámoltak görögországi küldetésükről. A legközelebbi angol minisztertanácsos várható, hogy jóváhagyják Churchillnek azt az ajánlatát, amelyet görög királynak tett, hogy fogadjon el a kormányzásáért felelősséget vonató javaslatot.

London, december 30. Churchill és Eden visszaérkezett görögországi utjáról. Beszámoltak görögországi küldetésükről. A legközelebbi angol minisztertanácsos várható, hogy jóváhagyják Churchillnek azt az ajánlatát, amelyet görög királynak tett, hogy fogadjon el a kormányzásáért felelősséget vonató javaslatot.

Télikabátot középtermekre keresek
„NÉPLAP” kiadóhivatalában

Töltőtől at, írógépet, többszínű írónt keresek
A'án'atokat a Néplap kiadóhivatalába kérem „saját használatra” felírva.

Hő- és sárcipőt gumieszimat javít
Vágó László gumijavító, Arany János u ca 15. szám. udvarján.

Megnyílt a Csengeri üszlüzlet
állandóan riss tengerliszt, főzelékek és galamb eledel, valamint köles, korpá kapható
Hatvan-utca 65. szám.

Gomb, csatt áthúzás, barisnya szemfelszedés, bordiszek készítése stb.
Matró Ferené P'ac-u. 73.

NEUMANN ICA varrodáját megnyitotta
Hüvelyes-u. 10. szám.

ruhá, szövözet, vásznat veszek
CSAPO-UTCA 30. (ÜZLET.)

Papp Géza művészi tervező-ú modelleji
ú,ra vásárolható!
Hozott anyagból vállalkoz.
Szent Anna-utca 12. szám, III. emelet.

Felszólítjuk mindazokat, kik a Debreceni Hajlított Bútorgyár
elepéről (Nagyvarad-u. és Salétrom-u. 5) bármilyen anyagot, vagy berendezési tárgyakat elvittek, hogy azokat a törvényes következmény terhe mellett, haladéktalanul visszaszálítsák.
Nyomravezetőket futalmazunk

Magas árat FIZETEK
szövetekért, vászonért, ke encavékért, uj és ócska férfi- és női ruháért
Hiv a s ra házhoz megyek
Piac-u. 59 üzlethelyiség

Szocialista küldetés.
1945 január 1-én d. e. egyenget 11 órakor a Szociáldemokrata Párti előadóteremben (Bethlen-u. 3. sz.) Ady-József Attila-Petőfi versei ismertetik és előadják:
Juhász Iza, Benjamin László, Kraft Lóránd, Radó Pál, dr. Simon László

Szép nagy v k 8 m

A népi önkormányzat útján

Irta: Erdei Ferenc belügyminiszter

A háború, amelybe a bűnösen nemzetvesztő és népellenes politika sodorta így a magyar népet, nemcsak avval a következményrel járt, hogy a nemzet katasztrófális összeomlásba zuhant, hanem azt is eredményezte, hogy az ország magukra hagyott, egymástól elszigetelt helyi közösségekre, külön-külön vergődő városokra és falvakra esett szét. A nagy nemzeti szerencsétlenség mellett mindennapi bajok és kínok forrása, hogy minden községnek a magyarságából kell küszködni a nehézségekkel és a maga kezdeményezésére utalva kell megkísérelni az élet megindítását.

Ebben a helyzetben az első segítség, a rögtön első segély, amire szüksége van az országnak: összekapcsolni a szétesett részeket, újra országgá fűzni össze a magukban vergődő falvakat és városokat. Mindennél előbb való kormányzati feladat most helyreállítani a közlekedést a községek és az országrészek között és helyreállítani az összeomlott államszervezetet. Ez az egyetlen sürgős élet-szükséglete most az országnak s az államélet megújulásának és a nemzeti újjáépítésnek ez a legelső lépése. Ez a teendő olyan élebevágóan sürgős és annyira feltétele minden előrehaladásnak, hogy ez háttérbe szorítja a különben szintén sürgető és döntő fontosságú reformok megvalósítását a közigazgatásban és az államszervezet egyéb területén. Az tehát most a halasztást nem tűrő szükséglete az országnak, hogy azonnal és minden erővel helyreállítsa a közigazgatás gépezetét és az adminisztráció egyéb szervezeteit úgy, ahogy lehet, mert mindennél fontosabb, hogy legyen valamilyen összekapcsoló szervezet.

Akármi sűrűn azonban a szükség és akármennyire nem aktuális az adott helyzetben az átfogó reformtervek, mégsem lehet arról szó, hogy a régi rendszer közigazgatási szervezetét változatlanul és mindenestől restauráljuk. Ez lehetetlen politikailag és lehetetlen gyakorlatilag. Az összeomlás olyan lesújtóan lezárta a régi rendszert minden tartozékával együtt, hogy az új ország még részeiben sem használhatja fel maradványait. Másfelől pedig az újjáépülés, az államélet újból való megindulása olyan égető feladat, hogy azt gyakorlatilag csak a nép közvetlen szervei indíthatják meg. Maga az államszervezet és a közigazgatási gépezet helyreállítása olyan munka, amit csak a felszabadult nép szervezetei, a megelevenedett népi önkormányzatok kezdenek meg.

Világosan áll tehát a feladat az ideiglenes nemzeti kormány előtt: nem elvont reformtervek megvalósítása most a teendője ebben a vonatkozásban, hanem az elő-

tűnk álló sürgető szükségletek ki-elégítése. És ennek a módja is nyilvánvaló: erősíteni, segíteni és összehangolni a helyi népi önkormányzatok kezdeményezéseit és szervezni, elősegíteni összekapcsolódásukat egy megújult államszervezetben.

Az önkormányzatnak és a decentralizált közigazgatási szervezetnek nagy multja van a magyar történelemben. A vármegye különös és fejlett megvalósulása volt az önkormányzati elvnek, azonban mégsem az a hagyomány és mult ez, ami most folytatható lenne. A vármegye gyökerében nemesi-rendi autonómia volt és ezt a természetét a legutóbbi időkig megtartotta. Különböző reformok ugyan igyekeztek nagy óvatossággal demokratikusabb önkormányzattá alakítani, azonban ezek a reformok nagyon keveset változtattak a régi úri-rendi vármegye jellegén. És ha változtattak is valamit, azt másfelől lerontotta az, hogy másfajta reformok viszont az önkormányzatot magát fejlesztették vissza és sorvasztották el. Nem sokkal volt elevenebb és fejlődésképebb a régi rendszer városi és községi önkormányzata sem. Egyfelől a nép képviselete nem juthatott döntően szóhoz ezekben a testületekben, másfelől pedig ezeknek az önkormányzatoknak szerepét még nagyobb mértékben elsorvasztotta a reakciós-fasiszta rezsim, mint a vármegyét.

Ott állunk tehát most ezekben a kritikus és sürgető időkben, hogy nincs kitaposott útja az önkormányzati rendszernek. El kell tehát indulnunk a népi önkormányzat új és járatlan útján, hogy az új ország és az új demokratikus népi közigazgatás felépülhessen. Megkönnyíti azonban az ideiglenes nemzeti kormány és a belügyminiszter munkáját, hogy a magyar nép mindenütt a felszabadult országrészekben már elindult ezen az úton. Mindenütt, ahol a felszabadult városokban és falvakban megindult a demokratikus pártok munkája, az önkormányzati kezdeményezések is megtörtént és az önkormányzati szervek indították el a közigazgatás munkáját. A legtöbb helyen Nemzeti Bizottságok alakultak és ezek a demokratikus összefogáson alapuló népi politikai szervek megteremtették az önkormányzat népképviseleti szerveit és megválasztották a városi és községi igazgatás vezető tisztviselőit.

Az új demokratikus kormányzatnak nem lehet más útja az államszervezet és a közigazgatás helyreállítása és kiépítése felé, minthogy alapul veszi ezeket a népi önkormányzati szervezeteket, egységesíti, összekapcsolja őket és általános rendelkezésekkel szabályozza működésüket. Olyan azonban még a helyzet, hogy a központi kormányzati szervek alig juthatnak még el a távoleső városokhoz és falvakhoz, tehát egyidőre még nagyon sok községe az országnak magára lesz utalva. Az ilyen helyeken ugyanaz a teendő, amit eddig csináltak a községek. Saját kezdeményezés alapján megalkotni az önkormányzat szerveit. Megújítani a népi demokrácia alapján a kép-

viselőtestületet és megválasztani ezen keresztül a vezető tisztviselőket.

Az ideiglenes nemzeti kormány programjának megfelelően minél hamarabb általános rendelkezésekkel szabályozza a községi és megyei önkormányzatok szervezetét és hatáskörét. Addig azonban, amíg ez bekövetkezik és a kormány szervei megközelíthetik a vármegyéket és községeket, azoknak a helyi népi szerveknek kell kezdeményezni és eljárni, amelyek központi irányítás és szabályozás nélkül megalakultak, vagy hamarosan megalakulnak. Változatos és sokban eltérő ön-

Milyen legyen az új hadsereg?

Most, amikor már rövidesen alkalmunk lesz rá, hogy fegyverrel „lemossuk a gyalázatot”, amit a fasisztákkal vállalt fegyverbarátság és közös rablás által az egész világ előtt magunkra zúdítottunk és ismét fegyverrel rohanhatunk a gyűlölt fasiszta németekre és labanc cinkosaikra, önként adódik a kérdés: milyen legyen az új hadsereg szelleme és felépítése?

Milyen volt a régi? Testi és szellemi kinzókamra. Olyan volt, mint a reakciós államhatalom. Összetartó ereje a durva kényszer.

Hogy a 25 éves reakciós államhatalom ideje alatt osztályelnyomás volt, senki sem tagadja. A szabad emelkedési lehetőség az arra termettek csak igen kevés százaléknak adatott meg. Csak talpnyaláson, alázatoskodáson és a hasonló sorsúak elárulásán keresztül vezetett az emelkedés egyetlen útja s ez is csak meg-alázó alamizsnát eredményezett. A nép egyszerű fia is emelkedni szeretett volna. Vágválmuk az volt, hogy őket is „uraknak” nevezzék. Ezt a polgári életben nem érthették el, de elérték a kaszárnyában. Ott az őrzetől kezdve már „úr” volt mindenki, élet és halál ura. S az elkeseredett, egész életében elnyomott munkás- vagy parasztember gyermeke egész elnyomtatását és elkeseredését itt dühöngte ki magából, sajnos, nem elnyomóival, hanem elnyomott testvéreivel szemben.

A fasiszta magyar hadseregben mindent láttunk, csak bajtársias-ságot, szeretetet nem.

A sorlegénység gyűlölte a tisztet, tisztos a továbbszolgálót, a továbbszolgáló a hivatásos tiszt-helyetteseket és a tiszt-helyettesek a tiszteket. Közösen ütötték a legénységet s a legénység egy emberként gyűlölte a vezetőit és félt tőlük. Ez a félelem tartotta bennük a fegyelmet. De szeretet csak a legrikkább esetben csillant fel. Ezt a hadsereget a durva fasiszta kényszer s az egymás hulláján keresztül gázoló szolgalelkűek törtétese jellemezte.

S ennek a „gyönyörű”, „keresztény” nevelésnek a fronton látszott meg az eredménye. Mihelyt megszűnt vagy csak meggyöngyült a felülről gyakorolt présnyomás, széthullott az egész

kormányzati szervezetek és eljárások alakulnak így ki, azonban ebből semmi baj nem származik. Annál életképebb és erősebb a magyar demokrácia, minél gazdagabb és változatosabb módjait alakítja ki a népi önkormányzatnak. S a demokratikus kormány munkája is annál eredményesebb, minél több helyi kezdeményezésre és példára alapíthatja általános rendelkezéseit és központi irányító munkáját.

A felszabadult ország városai és falvai a népi önkormányzat útján indították el újra az életet s az ideiglenes nemzeti kormány nem fog mást tenni, mint szervezni és egységesíteni az önkormányzatok munkáját és ezeken az alapokon építeni fel az új magyar demokratikus és népi államszervezetet.

magyar armádia. S a fejlettségben igen sokszor a tiszték voltak a vezérkolompok.

Igazi bajtársiaság, őszinte szeretet kell, hogy összefűzze az új demokratikus hadsereget. Előbb emberi, testvéri bánásmódot, komoly nevelést és aztán az önfegyelmet keresztül a fegyelmet!

Demokratikus szellemű hadsereget!

Miért hősi és elszánt a vöröskatona? Mert vezetői, tisztjei testvéri szeretetben élnek a kőkatonaikkal, mert elől rohannak a harcban. A vörös hadseregben mindenkit embernek tekintenek. Mert ott mindenki csak addig jár, amíg nincs nála jobb, amíg megállja a helyét! Mert ott a csillásgyerekek tábornokig emelkedhetik, ha megvan a rátermettsége. Nálunk legfeljebb szakaszvezető vagy alhadnagy lehet belőle.

Új, demokratikus hadsereget! Emberi bánásmódot az új magyar hadseregben. Szabad előmeneteli lehetőséget. Szükséges, hogy a vezérkart, a tisztikart mindig a szükségnek megfelelően, a nép és a katonaság véleményének meghallgatása alapján bármikor le lehessen váltani vagy át lehessen alakítani s a lehetőség szerint jobbakkal lehessen pótolni.

Kérjük a katonaság gazdasági helyzetének nem okmányszerű, hanem tényleges ellenőrzését s a front sakáljainak, a legénység élelmét és illetményeit elsikkasztó számvivők és gazdasági tiszték halállal való büntetését!

Szabad panaszjogot! Kevesebb pedantériát, több lényegyet. Kevesebb „fegyvelmező gyakorlatot”, több művelést, kultúrát, mely majd önfegyelmet ad. A fegyvelm előtt elsősorban önfegyelmet és egyéni felelősséget!

Szeretettel, megbecsüléssel, az emberi jogok tiszteltbentartását, igazságot, szabadságot, népi szellemet akarunk látni az új, demokratikus Magyarország néphadseregében! (B. E.)

Debreczeni Lajosné
paplanvarodója
uiból megnyílt
készít ujat, ócskát.

Szépirodalmi könyvek
és ifjúsági iratok

nagy választékban kaphatók

a „Méliusz”

könyvkereskedésben

„Rendkívül szükségesnek tartom, hogy a nők bekapcsolódjanak a politikai életbe”

— mondotta dálnoki Miklós Béla miniszterelnök felesége

Érdekes megvilágítása a nők szerepének az élet különféle területén

As élet ismét megmutatta, milyen gyorsan túlhalad a politikások által hirdített programokon. Sokszor hallottuk azokról a régi rendszerhez tartozó politikusokról is, akik — tisztelet a kevés kivételnek, egészen jól megélték abból, hogy ők „politikuskok voltak” —, hogy egyenlőséget kell teremteni az emberek között. Nos, az élet ezt az egyenlőséget gyorsabban megteremtette, mint ahogyan politikusaink gondolták. Ma igazán egyenlők vagyunk a szenvedések hordozásában, a régi bűnökért való vezeklésben. Alig van ma család, amelyet szét ne szakított volna éppen a régi rezsim sok-sok bűnének következménye. Hány olyan anya van egész Magyarországon, aki elmondhatja: Férjem és fiam mellettem élek, barátságos, régi, szép otthonomban?

A szenvedések mértéke természetesen különböző. Most, hogy az érdeklődés egyszerre dálnoki Miklós Béla miniszterelnök feleségének személye felé fordult, az emberek, de különösen az anyák felsóhajtának szenvedései hallatára: mindnyájan nagyon sokat

A nők politizálását már a családi életben kezdeném

— „Feltétlenül helyesnek, sőt nagyon szükségesnek tartom, hogy a nők, főleg az asszonyok és anyák bekapcsolódjanak a politikai életbe. Ma már az az általános helyzet, hogy a politika valamilyen formában minden ember életébe beleszól.

tehát jogos, hogy az asszonyok is beleszóljanak a politika életébe.

A nők régi álma, hogy egyenjogúnak tartsák őket a férfiakkal. Ez alatt nem azt értem, hogy a férfiak is tanuljanak meg főzni és a nők lovat patkolni, azonban feltétlenül el kell ismerni, hogy nagyon sok területen célszerű lenne, ha a nők lelki adottságai érvényesülhetnének. A politikával való foglalkozást a házi tűzhely, a családi élet keretében kezdeném. Mégpedig abban a formában, hogy ha a férfi életében valami esemény adódik, mely problémát jelent a fórumon, jó lenne azt otthon „megbeszélni” az asszonnyal, akinek talán a maga másirányban fejlődött észjárása folytán olyan meglátása is lehet.

Orosz nyelvtanó'yam

kezdők részére KIS CSOPORTOKBAN, k zveid n egyént n ód-szerrel. Jajon kezés de utanonként él 5-kor. Simonffy-utca 49. szám alatt.

Felszólítom

azokat, kik a Bellegelő 57. alóli gazdaságomból átlát, term ny, felszerelések, ru.aneműek, butorokat jogtalanul elvittek, hogy törvényes következmények terbe mellett haladéktalanul visszaszállítsák. Nyom.avezetőt jutalmazok.

Arany János-u. 3., keresztútjellel.

aggódunk, verejtékes könnyeket hullatunk szeretteinkért.

Elhatároztuk, hogy még egy beszélgetést folytatunk a miniszterelnök feleségével, az anyával és az asszonnyal, hallassa szavát, tárja fel gondolatait és mondja meg, melyik szerinte az az út és irány, melyet leányaink, asszonyaink követhetnek a jövőben, hogy el ne tévedjenek a politika útvesztőjében.

Feltettük az általános kérdést: helyesnek tartja-e, hogy az asszonyok politikával foglalkozzanak, ha igen, milyen mértékben és területen gyakorolják azt? Szervekedjenek-e a magyar nők, nemcsak a dolgozók, hanem azok is, akiknek a munkahelyük a családi kör? Lehet-e részük a magyar nőknek abban, hogy befolyást gyakoroljanak a politika alakulására és milyen hatást lehetne várni attól, hogy a nők a réginnél sokkal nagyobb erővel vennének részt a politikai életben? Nemcsak a Kéthly Annákra gondolunk, hanem a Kovács Annákra és a Szabó Máriákra, az egyszerű nőkre csakúgy, mint a legképzettebbekre. Milyen feladatok várnak a magyar nőkre otthon és a fórumon?

ami célszerűen befolyásolná a férfiak által eltervezett kivitelt. Nem utolsó sorban azért is kívánatosnak tartanám ezt, mert a nők lelkesége inkább az önfeladózás és önzetlenség területén otthonos, a férfiaké ezzel szemben az önzés jeleit szokta mutatni.

A közönség szolgálatánál pedig nagyon sok önzetlenségre és önmegtartózkodásra, lemondásra — főleg a saját érdekeink hajszolásának és szolgálatának a közérdek alá helyezésére van szükség.

A nők tehát minden területen — amihez értenek —, bátran mondják meg a véleményüket.

— A második kérdésre, hogy szervekedjenek-e a nők, a dolgozók és — hogy úgy mondjam — a háziasszonyok, szintén igen-nel felelek.

A dolgozó nőknek ugyanazok a követeléseik az étellel és a tőkével szemben, mint a férfiaknak,

tehát rájuk is áll a mese tétele: egy vesszőt magában könnyvű eltörni, de a kévében összetartó

Pannónia udvarból kibombázott „IREN” női vátsza on KOSSUTH-U. 22. sz. (Első Takaréki) ismét megnyílt. Második udvar. Csengetni tessék. 9-1-g.

Snapper daráló-malom Szoboszlai-ut 21. szám alatt Üzemét újból megkezdte

vesszőket a legerősebb kéz sem képes kettétörni. A családi körben, tehát nem munkájukból élő nőknek is értékes a szervezethez, hiszen mérhetetlen sok olyan kérdés merülhet fel és vár elintézésre, jó megoldásra, melyekben ha döntő szavuk lenne, sokkal jobb életszínvonal következhetne be. Csak egy-két példát hadd említsék: piaci vásárlási rend, villanyáram árának megállapítása, a kereső családfenntartó fizetésének emelése, az ipari termékek árának helyes szabályozása, mint a ruházati cikkek, tankönyvek stb., az iskolával kapcsolatban az ingyenes iskoláztatás mielőbbi bevezetése stb. stb. Mindezek a kérdések egészen más megoldást nyerhetnek, ha a nők egy táborban küzdenek.”

— Hogyan lehetne a középosztálybeli nők szervezkedését mielőbb és mennél jobban megvalósítani?

— „Két irányt mutathatok e te-

A kormányzatban is helyet kell adni a nőknek

— Ezzel tehát már feleltem arra a kérdésre is, hogy lehet-e részük a magyar nőknek abban, hogy befolyást gyakoroljanak a politika alakulására. Nagyon szeretném látni a leányokat és asszonyokat azokban a testületekben, melyek — az önkormányzatok teljes helyreállítását után — megkezdik működésüket és éppen a legmindennapiabb életkérdésekkel is foglalkoznak. Totabbanmög sokkal több nőt szeretnék látni a parlamentben, sőt tovább megyek, magában a kormányzatban is. Külföldi példák bizonyítják, hogy női államtitkárok és nőminiszterek elsőrangúan megállták helyüket. Ne higgyék a magyar nők, hogy csak egyetemi végzettséggel lehet politizálni.

Eppen a debreceni, történelmi jelentőségű nemzetgyűlés bizonyította be, hogy úgyszólván iskolázatlan falusi emberek olyan okos dolgokat tartak elő és olyan szép beszéd-stílusban, hogy nem multa volna őket felül a legműveltebb szónok sem.

Ugyanez áll a nőkre is, akikről köztudomású, hogy sokkal kevesebb hajlam van bennük arra, hogy politikai téren akár a vakgyűlölettől, akár egyéb nemtelen indulattól hajtva tegyenek magukévá javaslatokat.

— És végül van még egy terület, ahol az anyák nagyon is élesen beleszólhatnak és irányíthatják a politikai élet teljes kialakulását és ez a kicsi gyermekük. Csepegtessék bele a fogékony

kintetben. Az egyik negatív: semmiesetre se úgy szervezkedjenek, mint eddig. A muliban nem voltak szervezkedve, hanem egyesülétesdit játszottak. Minden városban volt néhány száz tag és ezeket lehetett mindenütt ott látni. Csak az utóbbi időben jelentkezett országos mozgalom formájában a Nőszövetség, melynek valóban értékes kezdeményezései voltak. A másik irány a pozitív: minden nő elsősorban a maga foglalkozási ágának megfelelő szervezetben foglaljon helyet. Ismétlem, ha nincs foglalkozása, akkor is igyekezzék a felfogásának megfelelő politikai életben résztvenni.

Necsak akkor és pár perc ere legyen politikailag érett a magyar nő, amikor képviselő választáskor szavazatát kéri.

Sokszor azt sem tudja, hogy kirszavaz. A szervezetekben nagy szerű alkalmá nyilna a nőknek hogy

a társadalmi választalakat örökre ledöntsék és megismerjék egymás jó tulajdonságait,

melvek a kölcsönös megbecsülést és főleg az egymásiránti szeretetet — aminek, olyan mérhetetlenül híjjával vagyunk — fejleazhetnének ki.

gyermeki lélekbe az állatoros emberszeretetet, mely nem lesz különbséget.

fajok, vallások, társadalmi rétegek között. Egyénásban feltétlenül testvért lássanak, akik mindig készek legyenek arra, hogy Krisztus tanításait a gyakorlati életben is kövessék és keresztülnygyék és a keresztényiséget ne jelszónak használják sőtét célok elérésére. Majd ha a politikai életben az anyák és a nők kiviszik, hogy az Emberfia tanítását komolyan vegyék és ne teygenek olyat, amit nem szeretnének, hogy övelük más cselekedje, akkor érkezik el a Földre az Is tenországnak mása és nem lesz többé szükség arra, hogy anyák sirjanak, mert férjük és fiaik fegverrel kénytelenek a családi tűzhelyet a fanatikus, vak gyűlölettől megoltalmazni.

Tóth Erika

Irógepet javít Huray Kossuth-utca 39.

Magas jutalmat adok a nyomravezetőnek, ki üzletemből e hurcolt árukat, szerszámokat, irógépet stb. nyomára vezet. HORA ENDRE órásmester, Kossuth-u. 2. sz.

Felnyitjuk mindazokat, akik a Haas Fülöp és Fiai-féle R.-t. (Linoleum-áruház) Ferenc József-út 58. szám alatti fióküzletéből bármilyen berendezési tárgyat vagy árut jogtalanul elvittek, azokat ha adéktalanul szögáltassák vissza. Nyomravezetőket jutalmazzuk!

Ha v...
és kép...
arc jelenik...
elvé vált...
illusztráció...
a vezető...
alig valami...
Frank...
dor Roosev...
szerűbb el...
A sz...
politikai p...
kormányzáb...
a demokrá...
egy karri...
esapás: a...
de béna m...
ban mutat...
telten akar...
de lábát a...
már az éle...
kormányzó...
álaira viszi...
Nehé...
Vége a pro...
sági dekon...
mutvállalat...
a munkané...
Kitün...
társai segít...
Dealit. mel...
gazdasági...
A z...
látja fenye...
jejt ki az...
part érdeke...
tasát nagy...
meg magya...
mint 1932-...
Ekkor...
stik el Euro...
japan viszo...
desében ké...
nye: a bea...
táborára: a...
1939-...
adók Roo...
szabása fel...
véleményt...
ségességér...
aso éban a...
elvet hárde...
slás, de e...
mus. Roose...
hozás a...
leasz törvé...
szövetséges...
előszöle...
1940...
az az USA...
1942...
harbouri ja...
a német ha...
lést mar te...
ség kezdet...
ben példát...
bervet dolg...
get terem...
bevetésre...
Testi...
at tesz n...
Churchillel...
(Atlantic O...
találkozh...
zésre juttat...
hogy közre...
Ez év...
aklusion v...
felül áll, m...
6 az egyet...
all mögöt...
amerikai a...
Törheteti...
Ennek hat...
a legsúlyo...
Népszerűbb...
Washington

AKIK AZ UTAT MUTATJÁK

Roosevelt

Ha valaki ezt a nevet hallja, a filmhíradókban és képeslapokban jól ismert, mindig mosolygós arc jelenik meg előtte, mely mintha csak az élet-élvált amerikai „keep smiling” jelmondat illusztrációja lenne. Az átlageurópai, aki jól ismeri a vezető európai államférfiak életét és pályafutását, alig valamit tud az Egyesült Államok elnökéről.

Franklin Delano Roosevelt nagybátyja, Theodor Roosevelt volt az Egyesült Államok legnépszerűbb elnöke. A szokásos amerikai college kiképzés után politikai pályára lép. A világháború alatt Wilson kormányában tengerészeti államtitkár. Már ekkor a demokrata párt legnagyobb politikai ígérete, nagy karrier előtt áll. Ekkor éri a legnagyobb csapás: a járványos gyermekbénulás. Kigyógyul, de bna marad. És ebben a reménytelen állapotban mutatkozik meg uttoró őseitől örökölt töhettelen akarateréje. Hosszu éveken állapota javul, de lábat alig tudja használni. Mégis 1928-ban már az élen van. Megválasztják Newyork állam kormányzójává és az 1932-i elnökválasztáson diadala viszi a demokrata párt zászlaját.

Nehéz helyzetben veszi át a kormányt. Vége a prosperitáynak, a világszerte általános gazdasági dekonjunktúra áttérjed az Ujvilágra is, mammutvállalatok omlanak össze, több mint 10 millió a munkanélküli.

Kitűnő emberismerettel kiválasztott munkatársai segítségével ekkor kidolgozza a híres *New Deal*, melynek eredménye azonnal mutatkozik a gazdasági helyzet javulásában.

A nagykapitalizmus, mely létérdekeiben látja fenyegetve magát, nagyarányú propagandát lejt ki az 1936. évi választáson a republikánus párt érdekében, hogy Roosevelt újból megválasztását megakadályozza. De az amerikai tömegek még nagyobb többséggel küldik be a Fehér Háza, mint 1932-ben.

Ekkor már a fenyegető háború fellegei sötétlik el Európa egét, 1931 óta feszült az amerikai-japán viszony. Az esetleges európai háború kérdésében két párta szakad az USA közvéleménye: a beavatkozást pártiak és az izolacionisták táborára; az utóbbi időben ez meg jóval erősebb.

1939-ben kitör az európai háború. Itt kezdődik Roosevelt világtörténelmi szerepe. Nagyszabású felvilágosító munkával meggyőzi a közvéleményt a szövetségesek megsegítésének szükségességéről és lerántja a leplet a részben német szövetségben álló izolacionistákról. Roosevelt azt az elvet hirdeti, hogy tényleg Amerika érdeke az első, de éppen ezt fenyegeti a náci imperializmus. Roosevelt befolyására szavazza meg a törvényhozás a *cash and carry*, majd a *lend and lease* törvényt, mely egyoldalú segítséget jelent a szövetségeseknek és így már a beavatkozás előszele.

1940-ben kerül harmadszor az elnöki székbe, az az USA történelmében példa nélküli áll.

1942. december 6-án következik be a Pearl Harbouri japán orvátmadás és közvetlenül utána a német hadüzenet. Roosevelt a hadipari termelést már felkocozta ugyan, de a háborús készültség kezdetleges. Az elnök a hadviselés történetében példátlan, 150 milliárd dolláros legyverkezés tervet dolgoztat ki, semmiből többmillió hadsereget terem, amely főleg az európai fronton kerül bevetésre.

Testi állapotára tekintet nélkül, több nagy írat tesz meg, hogy személyesen beszélhesse meg Churchillel a háború és béke nagy kérdéseit (*Atlantic Charter*). Végül Teheránba megy, hogy találkozhassék Sztálinnal és Churchillel. Kifejezésre juttatja Amerika népének ama szándékát, hogy közreműködik a béke megszervezésében is.

Ez év november 4-én immár a negyedik alkalussal választják elnöké. Megválasztása vitán felül áll, mert mindenki tisztában van azzal, hogy ő az egyetlen hivatott vezető. Tántoríthatatlanul áll mögötte mindenképp a nép, melyért még egy amerikai államférfi sem tett annyit, mint ő.

Törhetetlen optimista, mosolygós, jókedélyű. Ennek hatása alól senki sem tudja kivonni magát, a legsúlyosabb helyzetben sem. Az USA legnépszerűbb államférfia, népszerűsége talán még Washingtonban is túlság.

V. L.

Sztálin

1379-ben gruz földön született. Apja parasztból lett cipőgyártómunkás, anyja paraszt. 15 éves korában a tifliszi papi szemináriumba kerül és itt bejut egy illegális marxista tanuló-körbe. Innentől kezdve életét népéért, a világ dolgozóitért való küzdelemnek szenteli, mely egyre szélesebb és szélesebb körben bontakozik ki. Ennek a gazdasági erőfeszítésnek — mely mintaképe annak, mint kapcsolódik össze a hatalmas elméleti képesség a forradalmi harc rendkívüli méretű és lendületű gyakorlatával, az élen járó tudományos teória, a világos történelmi perspektíva, a konkrét kivitelben való kitartással és állhatatossággal — csak néhány nagyszerű fejezetét, a magyar nép és új vezetői számára is utat mutató fejezetét, vázoljuk.

De ez a néhány fejezet tulajdonképpen maga a Szovjetunió, sőt az egész dolgozó emberiség történetének néhány fejezete, mert ahogyan Kirov, a nagy szovjet politikus mondta:

„Nehéz elképzelni olyan gigászi alakot, amelyen Sztálin. Az utóbbi évek alatt azóta, hogy Lenin nélkül dolgozunk, nem ismerünk munkánkban egyetlen olyan fordulatot, politikánkban egyetlen olyan valamennyire is nagyszabású kezdeményezést, jelszót, amelynek szerzője ne Sztálin elvtárs lenne, hanem valaki más. Minden főbb munkánk Sztálin elvtárs utmutatása szerint az ő kezdeményezése és vezetése alatt folyik.”

1929-től 1933-ig dul a föld tőkés-uralom alatt álló 1/4-én a pár évenként megismétlődő, látszólag elkerülhetetlen gazdasági válság. A termelés leáll. Emberek milliói válnak munkanélküliekké, millió és millió család otthona válik árverési hiénák áldozatává, százezrek pusztulnak éhen, miközben a kávé tengerbe öntik, buzával fütenek és a gyárak halottá vált néma gépeit elpusztítják. Ugyanakkor a Sztálin vezetése alatt álló Szovjetunióban a munkanélküliség ismeretlen fogalom, a munkásosztálynak, a tőkés bilincsektől felszabadult termelő erői a termelést eddig a történelemben még nem is álmódott mértékben emelik. A szegény parasztból jómódu kolhozparaszt, a nyomorult segédmunkásból művelt szakmunkás válik és a munkásság szabadon rendelkezik munkájának minden atomja felett. Ez a sztálini öt éves tervek büszke korszaka, mely megmutatta, hogy a kapitalizmusban elszabadult és megvadulttörténelmi erők a szocialista munkásság kezében építő és békés erők lesznek.

Kapitalista országokban válság és fokozódó testi és szellemi nyomor, a sztálini Szovjetunióban fokozódó testi és szellemi jólét és hatalom világtörténelmi gyakorlati igazolása annak az engelszi tételnek, mely szerint a szocializmus ugrás a szükségszerűség birodalmából a szabadság birodalmába.

De ezt az engelszi tételt egy másik és ebben a háborúban döntő fontosságú ponton is igazolta a sztálini gyakorlat: és ez a népek kölcsönös barátsága és szeretete.

A fasiszta ideológia azt hirdette, hogy a történelem lényege a fajok harca. Sztálin ezzel szemben a népek testvéri barátságában jelölte meg a történelem jövő útját. Ezt a háborút sem például a magyar nép ellen, csak a fasiszta vezetők ellen viseli: célja a magyar nép bekapcsolása a demokrata népek nagy világsaládjába.

Sztálin vezetése alatt alkotta meg a Szovjetunió népe a világ első szocialista államát. Sztálin vezetése alatt szilárdult meg a világ első osztály nélküli társadalmá, ahol ember nem él embertársa elsajátított munkájából, ahol a népek, a fajok nem gyűlölik egymást.

Sztálin bebizonyította, hogy az emberiség legjobbjai századokon át nem megvalósíthatatlan

szavakért áldoztak életüket.

L. I.

Churchill

„Nem ígérhetek egyebet, mint fájdalom, vért és könnyet” — mondotta Winston Churchill bemutatkozó parlamenti beszédében. Ez a tényekkel való szembenézés, az eseményeknek realisztikus látása talán a legjellemzőbb tulajdonsága a brit miniszterelnöknek.

Churchill saját személyében egyesíti az államférfi, az író és katona erényeit. Ezek a tulajdonságai tették lehetővé, hogy átvegye hazája vezetését a legreménytelenebb helyzetben. Hazájába vetett hiténél csak a szabadságra és a demokráciába vetett hite erősebb. Már fiatal újságíró korában, amikor mint a Times tudósítója résztvevett a délafrikai háborúban, tudósításaiban hangoztatta a délafrikaiak szabadságszeretétét és bátran kiállt a délafrikaiaknak nyújtandó kedvező békefeltételek mellett. Ez a szabadságszeretete tette őt méltó vezérré ebben a háborúban, melyet a világ demokráciája az elnyomás, a terror, a fasiszta zsarnoksággal szemben tolytat.

A Hitler és a fasiszmus elleni háború elválaszthatatlan Churchill nevével. Mikor még egész Anglia békeilluziókban ringatta magát és jennartás nélkül hagyta magát vezetett a konzervatív párt tőkés csoportja által, Churchill válaszként emelte fel szavát és hívta fel a nemzet figyelmét a nemzeti szocializmusban rejlő veszedelemre. Minden alkalmat megragadott arra, hogy rámutasson: milyen veszedelmet jelent Angliára és az egész világra Hitler uralma. Az események őt igazolták. Ausztria elfoglalása súlyos csapást mért az angol presztizsre, míg végül a háború kitörése készületlenül találta Angliát. És ekkor kezdődött Churchill történelmi szerepe. Tárcaát vállalt Chamberlain kabinetjében, majd annak bukása után átveszi a kormány vezetését. Churchill tisztán látta, hogy a fasiszmusnak a legkérelhetlenebb ellenfele a munkásosztály.

Kormányát tehát koalíciós alapon a munkáspárt erős részvétele mellett alakította meg. Attleat, Morrisont, Daltont, Bewint maga mellé véve, olyan fokra emelte Anglia háborús potenciálját, hogy képes volt 1940 sötét hónapjaiban egyedül ellenállni a fasiszták támadásainak. És ezek a hónapok bizonyították be leginkább Churchill emberi nagyságát. Hadiipart, hadigépezetet, hadsereget és légiflottát kellett felépíteni a légitámadások tüzeiben, a tengeralattjáróknak az utánpótlást elsöpítő támadásai mellett. De Churchill nem nyugszik. Szervez, buzdít és dolgozik. És Anglia népe megértette Churchillt. Egylőrmán követi őt a földműves, munkás és polgár. Az ő személyében krisályosodik ki először a demokrata összefogás. Franciaország eleste után fáradhatatlanul keresi az Egyesült Államok barátságát és a legjobb viszonyt igyekszik fenntartani a Szovjetunióval.

Az Egyesült Államokkal fokozatosan javul a helyzet. Először csak a „cash and carry” válik „lend and lease”-é, majd a japán háború kitörése után katonai szövetséggé. Churchill politikájának eredményeképpen ma vállvetve harcolnak az amerikai és angol seregek. A Szovjetunió pedig, amint Hitler hátbatámadta ezt a birodalmat, azonnal minden hátsó gondolat nélkül katonai segítséget ajánl fel. De külpolitikájára a koronát a külpolitikai „demokrata frontnak” a teheráni meg egyezésnek megkötése tette fel. Az USA és a Szovjet között a háború kitörésekor legridegebb volt a viszony és ezt Churchill odáig tudta enyhíteni, hogy a két államfő Teheránban közös tárgyalóasztalhoz ült. Ezt megfontolva tudjuk csak igazán értékelni Churchill államférfi nagyságát. Fáradságot nem kímélve, hol Roosevelt-fel találkozik, hol Sztálinhoz repül Moszkvába és személyes jelenlétével biztosítja a tárgyalások sikerét.

H. R.

Sorsdöntő esztendő

- A magyar belpolitika egy éve -

Az 1944-es év belpolitikája sár képet nyújt a szemlélőnek. A magyar alkotmányosság és a magyar történelem gyászlapjaival állunk szemben. Sötétségben tapogatózunk, mert az események a háttérben bonyolódtak le. Vulkáshoz hasonlítható ez év po-

litikai élete, ahol az erők a mélyben forrognak és csak egy-egy kitörés jelzi jelenlétüket. Március 19. és október 16. azok a robbanások, amelynek világánál hozzávetőlegesen képet kaphatunk a magyar politikai élet fejlődéséről.

Kállay reakciós politikája

Már a háború kitörése óta tulajdonképpen önálló belpolitikáról alig beszélhetünk. A parlamentarizmusnak csupán karikatúrája az, ami Magyarországon folyt. Március 19-e után pedig az a csekély szuverenitás, amivel az ország rendelkezett, szintén eltűnt. Március 19-e előtt is szoros összefüggésben volt a magyar belpolitika az ország által követett külpolitikai irányvonallal. A reakció az ország sorsát a fasizmus jármába kötötte, ennek következményeképpen a szabadság, mint minden belpolitikai tevékenység nélkülözhetetlen alap-eleme, száműzve volt Magyarországról. Politikai „treurga dei”-t hirdetett a reakció, hogy az ország erőt a saját céljaira használhassa ki. A csendőrszuronyok és a szerencsétlen geográfiai helyzet elhallgattatta az ellenzékelt, amely számbeli kisebbsége folytán kénytelen volt tűrni, hogy az ország hajóját ilyen veszélyes vizekre kormányozzák.

A demokratikus ellenzék azonban így is igyekezett hangot adni. Intő szavának, felhívta a figyelmet azokra a veszélyekre, amelyek a németek feltétel nélküli kihasználásában rejlenek. Az események bizonyítják, hogy ez csupán pusztába kiáltott szó maradt, mert amikor a kormányzat március 19-én először találta szembe magát a német hadsereggel, a közvélemény már annyira meg volt fertőzve a náci eszméktől, hogy kezes bárányként hajította fejét a német nyaktitlő alá. Már-

litikai élete, ahol az erők a mélyben forrognak és csak egy-egy kitörés jelzi jelenlétüket. Március 19. és október 16. azok a robbanások, amelynek világánál hozzávetőlegesen képet kaphatunk a magyar politikai élet fejlődéséről.

litikai élete, ahol az erők a mélyben forrognak és csak egy-egy kitörés jelzi jelenlétüket. Március 19. és október 16. azok a robbanások, amelynek világánál hozzávetőlegesen képet kaphatunk a magyar politikai élet fejlődéséről.

A kommunis'ta párt akcióba kezd

A föld alá kényszerített ellenzék, a kommunista Békepárt memorandumával kezdi meg a politikai küzdelmet. A még 1943 nyarán a kormányhoz jutlatott Független Kisgazda-memorandum süket fülekre talált, úgyhogy a Békepárt most szükségét látta egy sokkal szélesebb demokratikus összefogásnak a megteremtésért. A szociáldemokraták, kisgazdák, legitimisták csatlakoznak is a Békepárt memorandumához és első megmozdulásuk sikerrel is járt. Négy halálos ítéletet sikerült felfüggeszteni. A párt illegális nyomdáját ugyanis Ujszásziék leleplezték és azoknak vezetőit halálra ítélték. A Magyar Front Bethlen Istvántól Dessewffyn keresztül Bajcsi-Zsilinszkyig erőlesen követelte az ítélet megváltoztatását és akciójuk sikerrel is járt. Az eredményen felbuzdulva, a Front mindig erősebb és erősebb küzdelembe kezd. A képviselőház külügyi bizottságában Bajcsi-Zsilinszky Endre, a felsőházban Bethlen István intéz súlyosabbnál-súlyosabb támadásokat.

APOLLO MOZI

Vasárnap és Újév napján az előadások délelőtt 11 órakor, délután 2 és 4 órakor kezdődnek.

Magyar I. beszédű spanyol film!

A SZIV

kat a kormány ellen, azonban sikertelenül. Kállayék még mindig csak az angolszászokkal akarnak egyezkedni és nem számolnak a teheráni egyezményvel.

Március 19

Igy érte az országot a szegénytelen március 19-e.

Az áruok megitték kötelességüket és aranyilag kis német erők pulanatok alatt urai lehettek a helyzetnek. A Magyar Frontot felszámolták és az eddig legansz munkáló pártokat, a Szociáldemokrata Pártot, a Független Kisgazda Pártot, Polgári Pártot és a Paraszt Szövetséget március 20-án felszámolták. Jobboldali összefogás jelszava alatt koncentrációs kormány alakult, mely a Munkásokon kívül magában foglalta a Magyar Megajánlás Pártjához tartozó Kunder Antalt és Jaross Béát és a Magyar Nemzeti Szocialista Párt vezetőjét, Rátz Jenőt. Még mindig „alkotmányosdít” igyekeznek játszani, mert

Marakodás a hatalomért

A kormányzatban helyet foglaló szélsőséges elemek nem akarnak beenyugodni, hogy a koncion massai is osztozkodjanak és elérkeztenek látják az időt, hogy a hatalmat teljesen átvegyék. Baky László és vitéz Endre László vezetésével puccsot készítene el, amit azonban Horthy-eknek június 19-én sikerül leleplezni. Politikai válság tör ki a jobboldali berkekben, amelyből a puccs leleplezése folytán megerősödött MDP kerül ki győztesként. Rátz Jenő július 20-i lemondását

Sztójay összehívja a parlamentet, de bemutatkozása botrányba fullad. A Gestapo emberei eltörölték a magyar szuverenitás utolsó esőkevényét is. A minden irányt kiszolgáló Magyar Elet Pártja, hogy uralmát továbbra is biztosítsa, nem mer bátran kiállni, hanem politikai tárgyalásokba kezd. Jobboldali egység a jelszó és a tárgyalások vezetője a politikai élet színpadáról eltűnt Bárdossy László. Ki is lehetett volna méltóbb képviselője a hazaárulók csoportjának, mint ő, aki minden felhatalmazás nélkül üzenté meg a háborút a hatalmas Szovjet-úniónak.

A fasizmus összes fúriái feltámadnak. Dühöng a terror, egyre-másra jelennek meg a zsidóellenes rendeletek, megkezdődik a zsidók elhurcolása és a németellenes politikai és közéleti férfiak internálása.

A jobboldali egység azonban így sem születik meg. Mi sem jellemzőbb a fejszímre került politikai brigantik komolytalanságára, hogy most, mikor uralmon vannak, állandóan egymást támadják, egymástól féltik a koncol.

egymásután követi Imrédy, Kunder és Jaross lemondása. Úgy látszik, hogy a politikai józanság lesz úrra, mert augusztus 30-án a Sztójay-kormányt Sztójay „betelege” folytán leváltja a Lakatos-kormány. Ez első leledatának a „csodálatos forradalom” eredmények leleplezését tekintti. A Lakatos-kormány rangidős minisztere, Rakovszky Iván személye is arra mutat, hogy a magyar politikai élet igyekszik visszatérni a március 19-e előtti irányvonalra.

Október 15

Természetesen a németek ezt nem tűrhették és ezért lefegyverezték a zsoldjukba szegődött nyilasokat. A háború közben folyt tovább, mindig nagyobb és nagyobb területeket szabadított fel a győzelmes vörös hadsereg, úgyhogy az ország józan közvéleménye előtt is világos lett a további küzdelem céltalansága. A nyilas izgatás azonban folyt tovább. A hadsereget lazították és merényleteket hajtottak végre. Ilyen állapotok között köszöntött be az október 15., a kormányzó kiáltványa a nemzethez. Alig hangozott el a rádióban a kor-

manyzó szözeata, nemet páncélosok és nyilas banditák jelentek meg a rádió székházában, majd kisebb harc után elfoglalták a budai várat és elhurcolták a kormányzót, hogy helyet adjon az ősa német tankok diszkiséréte mellett bevonuló „nemzetvezérnek”. Hamis nyilatkozatokkal kezdetben ok is az alkotmányosság látszatát igyekeztek keleteni, de rövidesen átvette az uralmat a Gestapo és a rendszerrel ellenszergülöket német katonai bíróság elé állították. A magyar függetlenség sírbahullása mellett született meg a „Kárpát-Duna-Nagy haza”

A vörös hadsereg megteremti az előfeltételeit a demokratikus Magyarországnak

Erről a mély pontról emelte fel az országot a felszabadító vörös hadsereg, visszaadva szabadságát, függetlenségét. Alig kéthónapos stagnálás után megindul a felszabadított területeken a politikai élet demokratikus alapon Magyarországnak. Megalakulnak a politikai pártok, népválasztásokat tar-

tanak országszerte, életre kelnek a Nemzeti Bizottságok. Rövid idő alatt hosszú évek hiányát pótolják és az esztendő vége meg-meghozza a jövő kibontakozásának szilárd alapját, az ideiglenes nemzetgyűlést és a Nemzeti Kormányt.

Halpern Róbert.

Fodrászüzlete met
újából megnyitottam. Kérem t. vendégeim szives pártfogását.
Sódi Sándor
Csapó-utca 97. sz.

Ij. Pompola Ferencné
varrodáját megnyitotta.
Rendelést felvesz Kardos-cégné, 9-1

„Hajdú” HANTOLÓ
állandóan
darai,
különb. hántol és mindennemű terményt vásárol. SZOBOSZLÓI-UT 2.
Köles, korpa kapható
Városi iroda: HATVAN-UTCA 65

Ne dobja el!
Ocska kalapiát
ullá alakítom
Baráth Gábor
Szecsényi-u. 7. sz.
Ülőnyítás: anur 8.

Fehérműt
hozott anyagból készit a
Tiszán'üi Fehérműtüzem
Vár-utca 2. szám, telemelet.

Ha elegáns ruhát akar
dolgoztasson a
Tiszántúli Ruháztem-
ben Vár-utca 2., félemelet.

A román belpolitikai helyzet

(Bukaresti szerkesztőnkől.)
Románia a német-fasiszta csatlósrendszer legkeletibb bástyája, 1944 augusztus 23-án kivált a háborúból. A kiválást hosszú ideje sürgette már a királynál az a ko-

lício, amely az illegális Kommunista Párttól a Nemzeti Parasztpártig (Maniu) terjedt. Augusztus 23-án a királyi rádióbeszéd elhangzása után fellelékzett az ország.

Antonescu fasiszta diktatúrája

A fasiszta diktatúra, amely tulajdonképpen 1938-ban II. Karoly király alkotmányt félretéve uralmával kezdődött, rövid zöldsingvasgárdista „intermezzo” után az úgynevezett „konzolidált” Antonescu-rezsimben teljesedett ki. Antonescu köti véglegesen Németország fasiszta szekerehez Románia sorsát. O hozzá a munkásságot súlyosan elnyomó és minden szabad munkásszervezetet lehetetlenné tevő rendelkezésekkel és munkakamarákat, Romániában a fasiszta diktatúra középkori intézményeket állít vissza — így például a munkások botbüntetését, az üzemi börtönöket és a kíméletlen katonai parancsnokságokat minden iparüzemben. A zsidók tekintélyes részét a Dnyeszteren túli román gyarmatnak álmódolt területre deportálták. A deportáltak nagy részének sorsa a teljes pusztulás. Az ország belterületén a fasisztákkal cimboráló kevés zsidórétgen kívül a zsidók helyzete szintén siralmas, vagyunkból, állásukból kifogartva került nagyobb részük az utcára.

Megszervezik a Nemzeti Demokratikus Arcvonalat

Sok sikamlós titkos diplomáciai ösvényen át jutott el Románia és a román nép augusztus 23-ához. Ez a dátum azóta határidőszerű fogalomná vált a nép körében. Hatéves teljes politikai sötétség után augusztus 23-án kezd derengni valami fény a román belpolitikában. A pártok, amelyek eddig nem igen hallathatták hangjukat, kivéve a fasiszták által többé-kevésbé bevett Nemzeti Parasztpártot, a porondra léptek. Több mint 20 éves illegális után a Kommunista Párt is megjelent a politikai szí-

A fiatalság (különösen a nincstelenek) munkatáborokban sanyalóttak. A nemzetiségekre sem várt jobb sors Antonescu fasiszta diktatúrájában. Hisz a náci szultogó propaganda ugyanazt terjesztette Romániában ellenkező előjellel, amit Magyarországon, vagyis nekik Észak-Erdélyt ígerte vissza és a bécsi döntést pillanatnyi politikai szükségszerűséggel magyarázta, amit meg lehet semmisíteni, ha Románia híven teljesíti az európai náci „rend”-ben reárott feladatokat.

Ezek a feladatok súlyos anyagi és veráltozatot követeltek a román néptől és Antonescuék könnyű szívvel vezették a román dolgozók százezreit, sőt millióit a békés szovjet nép és otthona ellen. Sztalingrád és Szebasztopol falain véresen omlott össze a román fasiszták imperialista álma. Lassanként odafejődött a helyzet, hogy a nép demokratikus vezetőinek, szövetkező a polgárság jőzan képviselőivel, követelniük kellett a háborúból való kiválást.

nen, hogy az öt tömegei alapján megillető részt követelje. Hatalmas agitáció indul meg az ország egész területén, valamennyi párt részéről.

Román belpolitikai erők

A baloldali három tömegpártja, a Kommunista Párt, az Ekés Front és Szociáldemokrata Párt képezik a Nemzeti Demokratikus Arcvonal (NDA) gerincét. Ez a három párt magában foglalja az ipari dolgozók egészét (az Egységes Szakszervezetek is a NDA tagjai), a szegény parasztság tekintélyes részét, a polgárság és kispolgárság haladó demokratikus elemeit. A velük szembenálló liberális párt, a nagyipar és banktöke

embereit és a polgárság konzervatívabb elemeit öleli fel, aránylag kis taglétszámmal. Végül a Nemzeti Parasztpárt a nagybirtokosok (a világháborúutáni földreform óta a nagybirtok a reformföldnek összevásárlása útján újra képződött), a kulákság és a városi polgárság egy részének tömegszervezete, amely nem mentes a fasiszta diktatúra bukása után idemeneült agresszív fasiszta elemektől sem.

Maniu bukása

Az összes pártokra támaszkodva alakította meg kormányát Sanatescu tábornok. Az ő kormányzata kötötte meg a fegyverszünetet. A mozgás a politikai frontokon abban a mértékben fokozódott, ahogy jejes dermedtségéből engedett a belpolitikai élet. Hatalmas tömegtüntetésekben követelik Románia népei a demokratikus Romániát, a belső és külső ellenséggel való leszámolást és az őszinte baráti külpolitikát a hatalmas Szovjetunióval és szövetségeseivel.

Kormányválságok — tömegtüntetések

A Nemzeti Demokratikus Arcvonal legerősebb támaszai az Egységes Szakszervezetek és az Ekés Front. A szakszervezetek szinte hihetetlen teljesítménnyel néhány hónap alatt Románia ügyszólván minden ipari dolgozóját (körülbelül 400.000 ipari és kb. 100.000 kispári munkás) megszervezték. Az Ekés Front (vezetője Petre Groza, a jelenlegi miniszterelnökhelyettes) a szegény parasztságot és a kisbirtokos parasztokat szervezi. Máris magához ragadta a Nemzeti Parasztpárt zömét képező tömegek egy részét. Sanatescu tábornok kormányát többször átalakította a Nemzeti Demokratikus Arcvonal demokratikus kormányzást követelő hatalmas tömegeinek nyomása alatt. A tömegtüntetések közül kimagasló november 7-én a nagy októberi szocialista forradalom 27. évfordulójára rendezett bukaresti ünnepség, melyen közel 300.000 ember vett részt. Sanatescu tábornok többször megfoltozott kormánya végül is kénytelen volt helyét átadni Radescu tábornok kormányának. Radescu szintén az összes pártokra támaszkodva alakította meg kormányát. A tábornok az erős kéz politikáját

Mindezek a követelmények a Nemzeti Demokratikus Arcvonal zászlaján vannak. A NDA-on kívülálló pártokban, mivel a korpolitikai követelményeit sem teljesíteni, sőt még csak szinteg követelni sem tudják, szükségszerű hasadási folyamat indul meg. A legjellemzőbb ilyen folyamat a Nemzeti Parasztpárton belül észlelhető, — ebben a legerősebb polgári tömegszervezetben dr. Lupu személye körül rétegződnek a párt arányilag demokratikusabb csoportjai. A Nemzeti Parasztpárt vezére, Maniu bizonyos nevével kapcsolatba hozott nemzetiségi atrocitások óta a baloldali pártok és a baloldali sajtó támadásainak keresztüztüében áll. Látszólag az ő személye minden demokratikus haladás kerékkötője. Pártja egyetlen bukaresti tömegtüntetésén (1944 október 28.) régi monarchisztikus és elcsépeelt sovinszta jelszavakon kívül, követendő programot nyújtani nem tudott. Személy szerint vissza is húzódt a kormányból és a kormányzásban csak párttagjai útján vesz részt.

hirdeti és fő programm pontja a termelés fokozása (ez a fegyverszünet követelménye).

A nemzetiségi kérdés

Végül említsük meg Románia együttelő népeinek annyi fájó sebet takaró kérdését, a nemzetiségek ügyét. Ezt a kérdést prof. Vladescu Iacoasa nemzetiségi miniszter képviseli a kormányban. Ez a kitűnő szakember, aki a NDA embere, délerdélyi körútja során kijelentette, hogy a teljes jogegyenlőség alapján kívánja rendezni a nemzetiségi kérdést. Egyik népet sem kívánja mint kisebbséget kezelni. Harcos, demokratikus álláspontját remélhetőleg az alacsonyabb, gyakran fasiszta nevelésű hatóságoknál is keresztül tudja majd vinni.

Nem vitatható, hogy Románia elindult a demokrácia felé vezető úton. Megállapíthatjuk azonban, hogy az út, amelynek végén a demokratikus Románia áll, még hosszú és göröngyös. Még sok párlharcra, szervezésre, nevelésre és átnevelésre, türelemre és kompromisszumra lesz szükség.

Halberg Gyula

Kárpitos méhe'yem
megnyitottam
MAJOR SÁNDOR
Páterfia-u. 26. sz., udvarban

Meteor mozgó
Vasárnap, hétfőn és kedden
Uj műsor:
Leányálmok
Főszerező: a gyönyörű Alidor Vali.
Előadás kezdete:
ünnepnap 11, fél 3 és 5 órakor,
hétköznap fél 3 és fél 5 órakor.
Jegyelővétel: 10 ill. 1 óratól.

CSILLAROK
nagy választékban
GULYÁS FERENC
csillár és villanyfelszerelés üzletében
PIAC-UTCA 59.
Ü. v.: Radó Antal.

Prima
Jonathán ALMA
kicsinyben kapható.
Hatvan utca 65.
LISZTÖZLET.

SERTÉST,
szarvasmarhát, juhot
a legmagasabb napi
áron vásárolók.
Vadász László
Miklós-u. 43. sz.

Kulesár Imre Fia
Páspóti pa'ia. — lakolatáskák kaphatók.

Veszek cukro, mézet,
lisztet, vaját,
olajat, zsirt, mákot, tejterméket.
Drexier cukrasz,
Kossuth-u. 6

Autóigényjogosult magas
áron, **készpénzért vásárolna**
eddig igénybe nem vett
autókat
autóalkatrészeket, szerszámokat,
külső és belső gumikat.
Ajánlatokat Fazekas József Debrecen, Arany János-utca 1 b. alá kérünk.

Ungvári József
kelmfestő és vegytisztító
gőzmosó
üzemét megnyitotta.
üzlet: Csapó-utca 32. sz.
üzem: Honvéd-u. 29. sz.

Üriszabóságomat
a régi helyen folytatom.
Bányai János
szabómester
RÁKÓCZI-UTCA 7. SZ.
Tökéletes szabás!
Elsőrendű kidoigozás!

Sorsdöntő esztendő

- A magyar belpolitika egy éve -

Az 1944-es év belpolitikája sár képet nyújt a szemlélőnek. A magyar alkotmányosság és a magyar történelem gyászlapjaival állunk szemben. Sötéttségben tapogatózunk, mert az események a háttérben bonyolódtak le. Vulkáshoz hasonlítható ez év po-

litikai élete, ahol az erők a mélyben forronganak és csak egy-egy kitörés jelzi jelenlétüket. Március 19. és október 16. azok a robbanások, amelynek világánál hozzávetőleges képet kaphatunk a magyar politikai élet fejlődéséről.

Kállay reakciós politikája

Már a háború kitörése óta tulajdonképpen önálló belpolitikáról alig beszélhetünk. A parlamentarizmusnak csupán karikatúrája az, ami Magyarországon folyt. Március 19-e után pedig az a csekély szuverenitás, amivel az ország rendelkezett, szintén eltűnt. Március 19-e előtt is szoros összefüggésben volt a magyar belpolitika az ország által követett külpolitikai irányvonallal. A reakció az ország sorsát a fasisztus jármába kötötte, ennek következményeképpen a szabadság, mint minden belpolitikai tevékenység nélkülözhetetlen alap-eleme, száműzve volt Magyarországról. Politikai „treurga dei”-t hirdetett a reakció, hogy az ország erőt a saját céljaira használhassa ki. A csendőrszuronyok és a szerencsétlen geográfiai helyzet elhallgaltatta az ellenzékét, amely számbeli kisebbsége folytán kénytelen volt tűrni, hogy az ország hajóját ilyen veszélyes vizekre kormányozzák.

A demokratikus ellenzék azonban így is igyekezett hangot adni. Intő szavának, felhívta a figyelmet azokra a veszélyekre, amelyek a németek feltétel nélküli kihasználásában rejlenek. Az események bizonyítják, hogy ez csupán pusztába kiáltott szó maradt, mert amikor a kormányzat március 19-én először találta szembe magát a német hadsereggel, a közvélemény már annyira meg volt fertőzve a náci eszméktől, hogy kezes báránvként hajította fejét a német nvaktíló alá. Már-

cus 19-e előtt az alkotmányos diktatúra uralkodott Magyarországon, Kállay és kormánya éber-
en őrködött arra, hogy a magyar közvélemény ne értesüljön azokról az eseményekről, amelyek megingathatták volna a németek győzelmébe vetett hitet.

Egy-egy felvilágító gyertyalény azonban sejtetni engedett arra, hogy a kormányzat kezd tisztában lenni azzal, hogy ez a háború elveszett. Országihelyzetüknel fogva azonban Kállayék önmaguknak állítottak fel elméleteket. Hittek a szövetségesek közti el-
lentétekben és erre a bizonytalan talajra építették fel Magyarországot politikáját. Az év januárjában megtették a kezdeményező lépést a „captatio benevolentiae”-ként kifizették az úvidéki bűnösök ügyének tárgyalását. A magyar közvélemény azonban erről is csak akkor értesült, amikor a főbűnösök, Feketealmi Czeidner Ferenc, Grassy József és Deák László Németországba szöktek. Ez a szökés volt az első tanúságtétel arról, hogy az államvezetés tele van árulókkal. Kállay maga igyekezett is ezektől megszabadulni, de nem rendelkezett kellő erővel, mert nem bírta a demokratikus tömegek bizalmát.

A kommunis'ta párt akcióba kezd

A föld alá kényszerített ellenzék, a kommunista Békepárt memorandumával kezdi meg a politikai küzdelmet. A még 1943 nyarán a kormányhoz juttatott Független Kisgazda-memorandum sük-
ket fülekre talált, úgyhogy a Békepárt most szükségét látta egy sokkal szélesebb demokratikus összefogásnak a megteremtéséért. A szociáldemokraták, kisgazdák, legitimisták csatlakoznak is a Békepárt memorandumához és első megmozdulásuk sikerrel is járt. Négy halálos ítéletet sikerült fel-függeszteni. A párt illegális nyomdáját ugyanis Ujszásziék le-leplezték és azoknak vezetőit halálra ítélték. A Magyar Front Bethlen Istvántól Dessewffyn keresztül Bajcsi-Zsilinszkyig erőlyesen követelte az ítélet megváltoztatását és akciójuk sikerrel is járt. Az eredményen felbuzdulva, a Front mindig erősebb és erősebb küzdelembe kezd. A képviselőház külügyi bizottságában Bajcsi-Zsilinszky Endre, a felsőházban Bethlen István intéz súlyosabbnál-súlyosabb támadáso-

kat a kormány ellen, azonban sikertelenül. Kállayék még mindig csak az angolszászokkal akarnak egyezkedni és nem számolnak a teheráni egyezményvel.

Március 19

Igy érte az országot a szegyeteges március 19-e.

Az árúrok megtették kötelességüket és aranyilag kis német erők pillanatok alatt urai lehettek a helyzetnek. A Magyar Frontot felszámolták és az eddig legánsan működő pártokat, a Szociáldemokrata Pártot, a Független Kisgazda Pártot, Független Kisgazda Pártot, Független Kisgazda Pártot és a Független Kisgazda Pártot felszámolták. Jobboldali összefogás jelszava alatt koncentrációs kormány alakult, mely a MRP-tagoktól kívül magában foglalta a Magyar Megajánlás Pártjához tartozó Kunder Antal és Jaross Bé-
lát és a Magyar Nemzeti Szociálista Pártszövetség vezetőjét, Rátz Jenőt. Még mindig „alkotmányos-dit” igyekeznek játszani, mert

Marakodás a hatalomért

A kormányzatban helyet foglaló szélsőséges elemek nem akarnak beenyugodni, hogy a koncon massai is osztozkodjanak és elkezdettük látják az időt, hogy a hatalmat teljesen átvegyék. Baky László és vitéz Endre László vezetésével puccsot készítenek elő, amit azonban Horthy-
eknek június 19-én sikerül teleptezni. Romkai válság tör ki a jobboldali berkekben, amelyből a puccs teleptezése folytán megerősödött MRP kerül ki győztesként. Rátz Jenő július 20-i lemondását

Sztójay összehívja a parlamentet, de bemutatkozása botrányba fullad. A Gestapo emberei eltörölték a magyar szuverenitás utolsó eső-
kevényét is. A minden irányt kiszolgáló Magyar Élet Pártja, hogy uralmát továbbra is biztosítsa, nem mer bátran kiállni, hanem politikai tárgyalásokba kezd. Jobboldali egység a jelszó és a tárgyalások vezetője a politikai élet szinpadáról eltűnt Bárdossy László. Ki is lehetett volna méltóbb képviselője a hazaárulók csoportjának, mint ő, aki minden felhatalmazás nélkül üzenté meg a háborút a hatalmas Szovjet-
unióknak.

A fasisztus összes fúriái feltámadnak. Dühöng a terror, egyre-másra jelennek meg a zsidóellenes rendeletek, megkezdődik a zsidók elhurcolása és a németellenes politikai és közéleti férfiak internálása.

A jobboldali egység azonban így sem születik meg. Mi sem jellemzőbb a fasisztus kerult politikai brigantik komolytalanságára, hogy most, mikor uralmon vannak, állandóan egymást támadják, egymástól féltik a koncot.

egymásután követi Imrédy, Kunder és Jaross lemondása. Úgy lát-szik, hogy a politikai józanság lesz úrra, mert augusztus 30-án a Sztójay-kormányt Sztójay „be-
legsege” folytán leváltja a Lakatos-kormány. Ez első feladatának a „csodálatos forradalom” eredmények leéptését tekinti. A Lakatos-kormány rangidős minisztere, Rakovszky Iván szeméye is arra mutat, hogy a magyar politikai élet igyekszik visz-szatérni a március 19-e előtti irányvonalra.

Október 15

Természetesen a németek ezt nem tűrhették és ezért lefegyve-reztek a zsidójukba szegődött nyil-asokat. A háború közben folyt tovább, mindig nagyobb és na-gyobb területeket szabadított fel a győztes vörös hadsereg, úgy-hogy az ország józan közvele-ménye előtt is világos lett a to-vábbi küzdelem cetalansága. A nyilas izgatás azonban folyt to-vább. A hadsereget lazították és merényleteket hajtottak végre. Ilyen állapotok között köszöntöl-be az október 15., a kormányzó kiáltványa a nemzethez. Alig hangzott el a rádióban a kor-

manyzó szözata, nemet panceto-sok és nyilas banditák jelentek meg a rádió székházában, majd kisebb harc után elfoglalták a bu-dai várat és elhurcolták a kor-mányzót, hogy helyet adjon az oua német tankok diszkuszerete mellett bevonuló „nemzetvezér-nek”. Hamis nyilatkozatokkal kezdetben ők is az alkotmányos-ság látszatát igyekeztek keiteni, de rövidesen átvette az uralmat a Gestapo és a rendszerrel ellensze-gülöket német katonai bíróság elé állították. A magyar független-ség sirbahullása mellett született meg a „Kárpát-Duna-Nagy haza”

A vörös hadsereg megteremti az előfeltételeit a demokratikus Magyarországnak

Erről a mély pontról emelte fel az országot a felszabadító vörös hadsereg, visszaadva szabadságát, függetlenségét. Alig kéthónapos stagnálás után megindul a felsza-badított területeken a politikai élet demokratikus alapon Ma-gyarországon. Megalakulnak a po-litikai pártok, négyüléseket far-

tanak országszerte, életre kelnek a Nemzeti Bizottságok. Rövid idő alatt hosszú évek hiányát pótol-ták és az esztendő vége még meg-hozza a jövő kibontakozásának szilárd alapját, az ideiglenes nem-zetgyűlést és a Nemzeti Kor-mányt.

Halpern Róbert

Fodrászüzlete met
újából megnyitottam. Kérem t. vendégeim szives pártfogását.
Sódi Sándor
Csapó-utca 97. sz.

Hj. Pompola Ferencné
varrodáját megnyitotta
Rendelését felvesz Kardos-cégné, 9-1

„Hajdú” HANTOLÓ
állandóan
darab!
költséget hantol és mindennemű ter-ményt vásárol. SZOBOSZLÓI-UT 2.
Köles, korpa kapható
Városi Iroda: HATVAN-UTCA 65

Ne dobja el!
Ocska kalapiát
ullá alakítom
Baráth Gábor
Szecsényi-u. 7. sz.
Ülőnyítás: január 8.

APOLLO MOZI
Vasárnap és Újév napján az előadások délelőtt 11 óra-kor, délután él 2 és él 4 órakor kezdőnek.
Magyar I beszéző spanyol film!
A SZIV

Fehérneműt
hozott anyagból készit a
Tszén'ü'i Fehérnemű Izem
Vár-utca 2. szám, telemelet.

Ha elegáns ruhát akar
dolgoztasson a
Tiszantuli Ruházem-
ben Vár-utca 2., félemelet.

Az 1944. év külpolitikai eseményei

Január 1. Hitler újévi kiáltványában megígolja Németország győzelmét. Jan. 6. Nyilvánosságra hozzák a moszkvai Sztálin-Benes-tárgyalások eredményét. Jan. 11. Roosevelt üzenete a kongresszushoz, a teheráni egyezményben a világ békéjének háborúutáni megszervezésével kapcsolatban vállalt amerikai kötelezettségről. Moszkvai nyilatkozat a szovjet-lengyel határkérdésben. Jan. 12. Roosevelt 100 milliárd dolláros költséget megkövetelő kéri az 1944-es háborús évről. Göbbels: Az angol birodalom eleve nem rothad. Jan. 15. A moszkvai nyilatkozatra adott lengyel válasz négyhatalmi tárgyalást javasol. Jan. 26. Argentína megszakítja a diplomáciai viszonyt a tengelyhatalmakkal. Jan. 29. Angolszász rendszabályok Spanyolország ellen.

Február 1. Nagyhercegi alkotmányváltoztatás terve a Szovjetunió legfelsőbb tanácsa előtt. Febr. 4. Argentína diplomáciai szakítása Magyarországgal. Febr. 14. Eredménytelen szovjet-finn tárgyalások Stockholmban. Febr. 22. Churchill az alsóházban bejelenti az 1944. évi nyugati inváziót. Febr. 25. Aitansiny Argentínában. Febr. 27. A finn kormány közlése, hogy ki akar válni a háborúból. Febr. 29. Moszkva nyilvánosságra hozza Finnországnak átnyújtott fegyverszüneti javaslatát.

Március 3. Az Egyesült Államok megszakítja a diplomáciai kapcsolatot Argentínával. Márc. 10. Az Egyesült Államok jegyzékben követelik Dublinban a tengelyhatalmakkal való diplomáciai szakítást. Márc. 16. A finn parlament elutasítja az orosz fegyverszüneti feltételeket. Márc. 19. Német SS-kötelékek megszállják Budapestet. Márc. 22. Megalakul a német-bérenc Sztójay-kormány. Márc. 27. A Szovjetunió elismeri a Badoglio-kormányt.

Április 1. A Sztójay-kormány bejelenti az aktív háborús részvételt. Apr. 20. Badoglio új kormánya kommunista miniszterek részvételével alakul meg.

Május 1. Nyilvánosságra hozzák a szovjet-csehszlovák katonai egyezményt. Máj. 12. A szövetségesek felhívása Magyarországhoz és Németország többi európai szövetségeséhez. Máj. 16. Nyilvánosságra hozzák Eden brit külügyminiszter moszkvai tárgyalását.

Június 9. Badoglio olasz miniszter lemondott, utóda Bonomi. Jún. 15. Menemendzsoğlu török külügyminiszter lemondása. Jún. 20. Anglia véglegesen elejti Mihajlovics tábornokot.

Július 3. Az amerikai követség

Angora- és fonalat mindenféle női és férfi kötöttáru, divatcikket, vaszon-áru **magas áron vesz** Széplő utca 59. Plac-utca 59. Széplő utca 59. Plac-utca 59.

HOZOTT ANYAGBÓL mérték után pontosan készít **Széplő Albert** Csapó-utca 8 szám.

elhagyja Finnországot. Júl. 7. Subasic megalkotja az új jugoszláv emigráns kormányt. Újabb hírek német békétpogatózásokról. Júl. 15. Umberto régens és a Bonomi-kormány Rómába költözik. Júl. 20. Bombamerénylet Hitler ellen. A Tozso-kormány lemondása.

Augusztus 1. Törökország megszakítja a diplomáciai viszonyt Németországgal. Aug. 2. Ryti finn köztársasági elnök lemond, utóda Mannerheim tábornagy. Aug. 10. Göbbels bejelenti a totális mozgósítást. Aug. 19. A vichi-kormány menekülése. Churchill-Tiló-találkozás Rómában. Aug. 23. Szovjet-román fegyverszünet. Aug. 26. Demokratikus román kormány megalakulása.

Szeptember 4. Szovjet-finn fegyverszünet. Bulgáriában meg-

alakult a Muravjev-kormány. Szept. 5. Szovjet hadüzenet Bulgáriának. Szept. 6. Bulgária fegyverszünetet kér. Szept. 13. Megkötik a szovjet-román fegyverszüneti szerződést. Szept. 15. Horthy kormányzó kiáltvány. Szept. 16. Szálasi átveszi az uralmat. Horthyt és családját Németországba hurcolják.

November 4. Rooseveltet negyedszer választják meg Amerika elnökévé. Nov. 29. Olasz és lengyel kormányváltás.

December 11. Szövetségi szerződés a Szovjetunió és Franciaország között. Dec. 16. Churchill beszéde a lengyel kérdés megoldásáról. Dec. 21. Összeül a magyar ideiglenes nemzetgyűlés Debrecenben. Dec. 27. Churchill és Eden Athénbe repülnek a görög válság megoldása céljából. Dec. 30. Nyilvánosságra hozzák a Németországhoz intézett magyar hadüzenetet.

Új színház az új társadalomban

Egyelőre csak bizonytalan hírekből ismerjük az utóbbi évek orosz színháspolitikáját, hiszen ezerszáz cenzúra örködött a szellemi határokon. Annyi azonban meg is átszivárgott hozzánk, hogy az új orosz színháziás hatalmas léptekkel hagyta el a nyugat- és közép-európai: valóságos újításokat, míg ideát hetenként a színház vagy a dráma válságáról cikkeztek az újságok. Nincs is semmi meglepő ebben a megújulásban, mert a színház mindig a társadalmi rend függvénye volt, aszerint, hogy az új társadalmi rend kedvez-e neki, vagy sem, alakul át, vagy pusztul el. A szemünk előtt lejátszó társadalmi átváltozást a szociológusok reggen megjövendölték már, s a szaktudományban a „negyedik rend forradalma” néven tartják számon; ugyanígy beszélünk majd a negyedik rend színházáról a következő évtizedekben.

A negyedik rend a papi, nemesi és polgári osztály után a munkásságot jelenti, vagyis az eddigi kiváltságosok mellé fölzárkózott tömeget, a népet. A tömeg, a nép kell, hogy főszereplője legyen az új drámának és nézője az új színháznak. Ezer, vagy több ezer főnyi tömeget még nagyvárosokban is bajos estéről-estére összehozni, vidéken legföljebb vásár vagy ünnep idején verődik össze

ennyi nép. Kézenfekvő hát, hogy a tömegek színháza csak az év ritka ünnepnapján játszhatik. Épületet emelni számukra legelőször nagyvárosban lehet, egybült megteszi a szabadter is. Szabadteri színházok sokat kísérleteztek már a múltban, s a próbálkozások nyomán tisztán látni a nehézségeket is, meg a követendő utat is. Legényesebb nehézség a színház és a nézőter közti óriási távolság: a hátulso sorokból alig látni a színészek játékát, alig hallani a beszédet. A technika valamelyest segített: messzelátóval, megafon segítségével élvezhető valamennyire az előadás, de nem ez a helyes megoldás. A tömegek színházán új-fajta drámára van szükség. Nem léha komédiára, ostoba operettra, hanem olyan műre, amely méltó az ünnepi alkalomhoz tárgyában is, hangjában is. Az érthetőség szempontjából fontos lenne, hogy a történetet legalább nagy vonalaiban a közönség előre ismerje. Sajnos, ilyen történet alig van, úgyis csak Ádám és Éváé, meg a Passió. Az új drámának új eszköze lesz, s ez a szavalo-kórus. Aki hallott már egy-egy félnék kísérletet, az tudja, milyen döbbenetes hatása van ennek. Tudta ezt régi rendőrségünk is, azért tiltott be majdnem minden szavalkórust. Rövidesen meg fogjuk

ismerni az új orosz kórusdrámát, s remélhetőleg hamarosan nálunk is ki fog alakulni a magyar.

At fog alakulni a heteknapok színháza is. A kibontakozás megindult már a közelmúltban kísérlet-formán, Hont Ferenc vezetésével a független Színház munkaközösségében. A munkaközösség tagjai (írók, rendezők, színészek, a színház gazdasági szakemberei, továbbá társadalomtudósok, publicisták stb.) közös megbeszéléseken emelik ki a társadalom legaktuálisabb kérdéseit. Ezeket a megbeszéléseken alakul ki a darab, amelynek ilyenformán egyéni szerzője nincs is, se rendezője, se szíjlója. Az iménti darab főszereplője egyéniségéhez mérten esetleg epizodista lesz a következő újdonságban, vagy megfordítva, vagy mint szerző-rendező-társ csak ötletekkel gazdagítja az új darabot a megbeszélések (próbák) során. Az orosz színház úttörője, Sztaniszlavszky óta tudjuk, hogy az igazi művészi ábrázolásához ötven-száz próba is kevés lehet — viszont száz-kétszáz előadás nem sok.

Mindkét fajta átalakulás alapja a közönség megújodása. Voltaképpen nem közönségre, hanem közösségre van szükség. Más szóval a néző ne csak passzív szemlélője legyen az előadásnak, hanem ha egyébbel nem, művészi igényeinek bejelentésével s a produkció tüzetes megbírálásával járuljon hozzá a színház műalkotásához. A gyakorlatban ez olyanformán fejeződik meg, hogy a színház látogatói baráti körbe tömörülnek, esetleg valamilyen irodalmi társasággal karöltve, s ez a baráti kör, mely egyszersmind az állandó látogatók tábora, tartja számon az igényeket s bírálja meg az előadások sikerét.

Debreceni viszonylatban a Csokonai-színház baráti köre és munkaközössége az Ady Társaság égisze alatt kell, hogy megvalósuljon. Ugyanez a közösség indíthatja majd meg a tömegek színházát, amint a viszonyok kissé rendeződnek. Bizonyos, hogy a kor szellemének megfelelő átalakulás nem fog sokáig várni magára.

Benedek András

A főispány felhívása a közmunkára való behívás ügyében

Felhívom a város lakosságát, hogy a közmunkára való behívásnak pontosan tegyen eleget, mert aki az idézésre nem jelenik meg, kihágást követ el és pénzbírsággal megrovom, behajthatatlanság esetén pedig lezárassal fogom büntetni. Rendőrfőkapitány.

Gimnáziumi hirdetés

Fűlési zavarok miatt a tanítás 2-án és 3-án szünetel. A VI-VII. és VIII. osztályos tanulók azonban 2-án d. e. 10 órakor jelenjenek meg az iskolában. A felső osztályos (V-VIII.) tanulók számára a tanítás 4-én, reggel 8 órakor, az alsó osztályos (I-IV.) tanulók számára pedig déli 12 órakor kezdődik. Dr. Simon László igazgató.

Zsákot, ponyvát ujal és használt vásárol **Vass zsák üzlet** Plac-utca 6. szám.

Értesítés
Ács Eta női divízióját **megnyitotta**
Piac utca 49., I. emelet.

Régi jó munkáival

hozott anyagból készítést, alakítást, orvítást vállal

Grünfeld

szabóság, Kistemplom mellett.

Akik üzletünkben áru jogtalanul elvitte, azonnal hozzák vissza. Beszélőgátló és nyomravezető magas jutalomban részesül.

Mindenféle szövet- és béésárut célnat magas áron veszünk.

Makay

kelmefestő, vegytisztító **műhelyét megnyitotta.**

Debrecen, Piac-utca 11. sz.

VASS és ILLYÉS

VASKEREKEDÉSÉBEN

hólapát, jégvágó, rödlí, kapuzár, kályha-ellenzők és légelezáró zsinór

V
Capható: PIAC-UTCA 17. szám